

læsneses dette Forhold, saaledes at det blev frit med Undtagelse af Laan i faste Eiendomme; men man sørgede for ogsaa at faae Begrændsningen undergravet her ved den Bevillingsret, der blev given, ved den Undtagelse, der blev gjort. Der er nok fagdt af ærede Talere, at det var en Paamindelse til de Vedkommende om, at de vare egentlig udenfor Loven og skulde søge at komme indenfor Loven; det er sandt, men med den Administration, der har været, og med dens Opfatelse er Undtagelsen i Virkeligheden bleven Regelen, det vil sige, man siger ganske aadenlyst, at Bevillingen altid er bleven given. Det er aldeles klart for mig, at Følgen af nærværende Lov vil blive, at saa gaar den Bevidsthed rent og bort, at 4 pCt. ikke mere er den normale Rente; thi hvad skulde opretholde den mere? Og er den først gaet bort fra alle private Laan, vil den næste Følge blive, at offentlige Laan ogsaa komme til svare en højere Rente. Og saa i den Henseende viser Administrationen sin gode Villie; det gaar opad. Man har mange Exempler paa, at Justitsministeriet uden videre har approberet at paalægge Folk, der havde Laan af offentlige Stiftelser, en højere Rente, og dersom de ikke have villet gaa ind paa en højere Rente, f. Ex. 6 pCt., er det blevet betydet dem, at saa vilde Laanene blive optagne. Det er slet i mange Tilfælde. Jeg har her tidligere gjort den høitærede Justitsminister opmærksom paa, at jeg troede, at det var et Forhold, som var i høj Grad urigtigt. Det, at der endnu et et Par Instituter som Sorø Akademi og Kommunitetet — Universitetet har vist ingen Penge at laane ud —, der laane ud til 4 pCt., siger meget lidt; den Hæderlighed vil snart svinde bort tilligemed alt det Øvrige. Det forekommer mig forsvigt at være en besynderlig Veie at gaa i denne Tid. Der er ingen af de ærede foregaaende Talere, der, saavidt jeg har lagt Mærke dertil, har gjort opmærksom paa, at det er besynderligt at gaa i den Retning, som nærværende Lovforslag antyder, netop nu, da man i andre Lande er sysselsat med at gaa akkurat den modsatte Veie. I andre Lande, hvor man er gaaet en lignende Veie, som vi ere gaaede, er man nu isærd med at komme bort fra det. Preussen har haat en lignende lykkelig Rentefrihed som den, vi faktisk have haat her, men Fyrst Bismarck forelagde for et Par Aar siden Lovforslag om bunden Rente. Man turde i de preussiske Kamre ikke gaa saa vidt at gaa ind paa det, men man gif saa vidt, at man fastsatte en Agerlovgivning, der først paabød en Straf af 3000 Reichsmark for Overtrædelse, og dernæst som næste Straf endogsaa Fortabelse af borgerlige Rettigheder. Vi skulle altsaa paa en Tid, da man baade i Preussen og Østerrig gaar akkurat den modsatte Veie, give os til at gaa

henimod Rentefrihed; thi det er i Virkeligheden det, der ligger i dette Lovforslag, og naar man ikke siger det rent ud, er det, fordi man har troet, at man saa at sige bedst kunde faae det igjennem ved at komme med det lidt efter lidt; det er i Grunden Princippet, der ligger i det. Men den høitærede Minister skulde hellere have gjort Skridtet helt ud end komme med det saaledes, som han har gjort her; thi der er ikke vundet Meget ved at gaa den Veie, idet der ikke er en Gæst, der endnu har turdet udtale sin Belvilje for dette Lovforslag, saa vidt jeg har hørt, men maaste komme det. Smid- lertid er det vistnok allerede nu temmelig klart at den høitærede Minister ikke vil faae dette Things Flertal for Lovforslaget. Nei, lad os gaa den modsatte Veie af den, som er antydet i dette Lovforslag; lad os vende tilbage til de gode gamle Grundføringer af 1754, som man har slaat ihjel ved Loven af 6te April 1855. (Munterhed). Ja, de Grundføringer skulde De ikke le ad, mine Herrer! De ere gode; de straffe netop Kommissionærer og Prokuratorer, naar de gjøre sig ulovlige Fordele, og det er det, vi skulle indføre igjen. Det er det, man har ophevet ved Loven af 6te April 1855, idet man satte det 4 til 20 dobbelte af den ulovlige Fordel som Straf for Kreditorer, men ved Loven af 1754 siges til Prokuratorer og Kommissionærer; tage 3 over 1/2 pCt., naar Laanet er under 10,000 Rigsdaler, blive de straffede vedbyrligt og ansete for Kjætringer og Bedragerer, og er Laanet over 10,000 Rigsdaler, og 3 tage over 1/4 pCt., gaar det paa samme Maade. (Berg: Ja! vi bør have faste Regler!) Det ærede Medlem for Weile Amts 2den Valgrebs siger, at vi bør have faste Regler (Berg: Det have vi for Begjærligheder!) Ja, jeg tror netop, at det er det, jeg har betegnet som en Landplage for Landbruget, at der aldeles ingen Grændser er for, hvad Kommissionærer, Mellemandlere og Prokuratorer maa tage. Jeg tror, det er det, der har bidraget til og det ikke saa ganske lidt at kaste en Stykke paa Sagsførerstanden. Jeg indrømmer, at det gjælder naturligvis ikke alle Sagsførere, der drive slike Forretninger, men man kjender af Erfaring, at der endogsaa er Menneffer, der gaa saa vidt i deres Nedrigheid, at de laane Folk, som ere i Forlegenheid, Penge for kort efter uden videre at komme dem tillids, eller som give dem en lille Gaandskræftning for bag efter at faae Gaand i Hænde med dem og komme til at anlægge Sag imod dem. Jeg tror, det er i den Retning, vi skulle søge at faae vor Lovgivning ændret, søge at faae en Agerlovgivning. Jeg skal indrømme, at den preussiske Lov er noget vag, mer hvad den omtrent siger, er, at Enhver, der benytter sig af Næstens Forlegenheid i disse Forhold, skal betragtes som Agerkarl — om det ikke er Ordene, saa